

*Izvještaj o radu
Kancelarije zastupnika Crne Gore
pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu
za 2024. godinu*

SADRŽAJ

I UVOD	3
II MEĐUNARODNOPRAVNI POSTUPCI PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA U 2024. GODINI.....	5
III PRESUDE I ODLUKE EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA DONIJETE PROTIV CRNE GORE TOKOM 2024. GODINE.....	6
IV POSTUPAK IZVRŠENJA PRESUDA I ODLUKA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA DONIJETIH PROTIV CRNE GORE.....	9
1. Presude protiv Crne Gore pod nadzorom Komiteta ministara Savjeta Evrope.....	9
2. Odluke protiv Crne Gore pod nadzorom Komiteta ministara Savjeta Evrope.....	11
3. Poseban osvrt na izvršenje sedam presuda Evropskog suda za ljudska prava koje se odnose na potraživanja bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju.....	11
4. Isplata naknada nematerijalne i materijalne štete po presudama i odlukama Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore u 2024. godini.....	13
5. Izrada Akcionih planova i Akcionih izvještaja	14
V AKTIVNOSTI KANCELARIJE ZASTUPNIKA U CILJU AFIRMACIJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA I PREVENCIJE NJIHOVOG KRŠENJA.....	16
1. Aktivnosti edukativnog karaktera na nacionalnom i međunarodnom nivou	16
2. Članstvo u radnim grupama Savjeta Evrope.....	20
3. Članstvo u Mreži koordinatora postupka izvršenja (Execution Coordinators Network - ExCN)	20
VI PREPORUKE I ZAKLJUČCI.....	21
1. Preporuke	21
2. Zaključci	24

I UVOD

U skladu sa Uredbom o zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava („Službeni list RCG“ br. 56/2006 i 79/2006, „Službeni list CG“ br. 4/2008, 81/2008, 28/2014 i 36/2014) zastupnik zastupa Crnu Goru pred Evropskim sudom za ljudska prava u skladu sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (u daljem tekstu: „Konvencija“) i dodatnim protokolima uz Konvenciju, a izvještaj o svom radu zastupnik podnosi Vladi Crne Gore svakih šest mjeseci.

U skladu sa citiranom Uredbom, Kancelarija zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava (u daljem tekstu: „Kancelarija zastupnika“) dostavila je Vladi Crne Gore izvještaj o radu za period februar - jul 2024. godine, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici održanoj dana 26. septembra 2024. godine, dok se ovaj izvještaj, koji se dostavlja Vladi Crne Gore na razmatranje, odnosi na izvještaj o radu Kancelarije zastupnika za cijelu 2024. godinu.

U izvještaju je sadržan pregled:

- aktuelnih međunarodnopravnih postupaka protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava;
- presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore tokom 2024. godine;
- odluka Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore tokom 2024. godine;
- postupka izvršenja presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore;
- aktivnosti Kancelarije zastupnika u cilju afirmacije ljudskih prava i sloboda i prevencije njihovog kršenja; i
- preporuka i zaključaka.

U skladu sa Konvencijom, Poslovníkom Evropskog suda za ljudska prava i Uredbom o zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, zastupnik Crne Gore je nadležan da zastupa državu, odnosno sve državne organe, u postupcima koji se pokreću predstavkom pred Evropskim sudom za ljudska prava. U tim postupcima, zastupnik pruža sveobuhvatnu pravnu odbranu, analizom predavki i dokumenata koji se dostavljaju od strane Evropskog suda za ljudska prava, pribavljanjem izjašnjenja nadležnih državnih organa koji su obuhvaćeni pritužbama i pripremanjem pisanih izjašnjenja u vezi sa predmetom koji je izniet pred Evropskim sudom za ljudska prava.

Pored navedenog, zastupnik je nadležan za koordinisanje postupkom izvršenja presuda i odluka koje je Evropski sud za ljudska prava donio u odnosu na Crnu Goru, što podrazumijeva tijesnu saradnju sa ostalim državnim organima, kako bi se ispravila povreda ljudskog prava i/ili slobode koja je utvrđena presudom Evropskog suda za ljudska prava, ali i spriječile buduće slične povrede. O svim mjerama preduzetim na nacionalnom nivou u cilju blagovremenog izvršenja presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava zastupnik dostavlja Akcione planove i Akcione izvještaje Komitetu ministara Savjeta Evrope, koji vrši nadzor nad ovim postupkom u skladu sa članom 46 Konvencije.

Prema godišnjem izvještaju Evropskog suda za ljudska prava za 2024. godinu, država Crna Gora se nalazila na četvrtom mjestu među državama članicama Savjeta Evrope po broju podnijetih predavki tom sudu u odnosu na broj stanovnika (indeks za Crnu Goru je 2.08, dok je prosječan indeks država članica Savjeta Evrope za 2024. godinu 0.34).

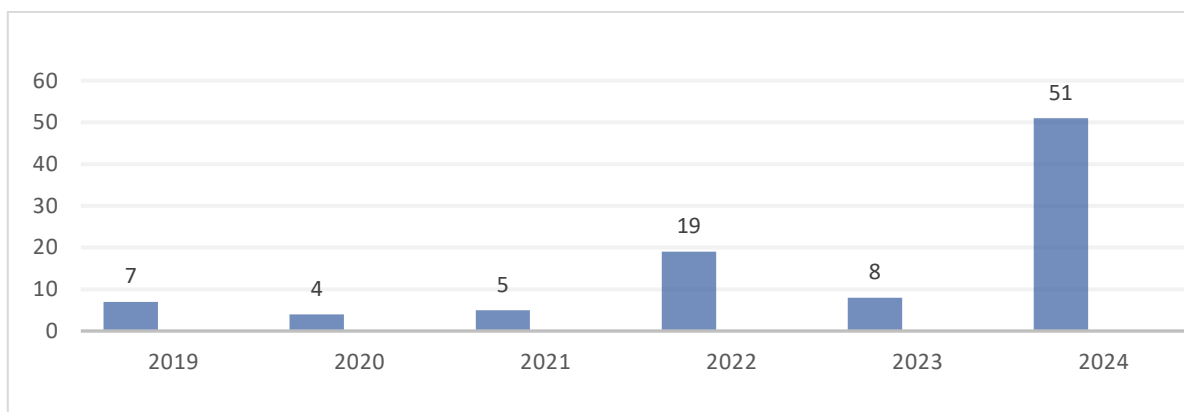
Posebno treba naglasiti, a što će biti detaljno pojašnjeno u ovom izvještaju, da je u 2024. godini, a u odnosu na prethodne godine, došlo do značajnog povećanja broja predavki (predmeta) koje su komunicirane Kancelariji zastupnika od strane Evropskog suda za ljudska prava na izjašnjenje (51 predavka), a takođe je u 2024. godini, u odnosu na prethodne godine, povećan i broj presuda (9 presuda) koje je Evropski sud za ljudska prava donio u odnosu na Crnu Goru.

Kancelarijom zastupnika od 2. februara 2024. godine rukovodi zastupnica g-đa Katarina Peković, kojoj su u radu tokom 2024. godine pomagale dvije samostalne savjetnice I - pravnice, dvije samostalne savjetnice I - prevodioci, samostalna referentkinja - tehnička sekretarka i samostalni referent (dostavljač-vozač), dok su sistematizovana, a upražnjena radna mjesta samostalni/a savjetnik/ca III (pravnik/ca) i samostalni/a savjetnik/ca II (pravnik/ca).

II MEĐUNARODNOPRAVNI POSTUPCI PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA U 2024. GODINI

U 2024. godini, a u odnosu na prethodne godine, značajno je povećan broj predstavki (predmeta) koje su komunicirane Kancelariji zastupnika od strane Evropskog suda za ljudska prava na izjašnjenje. Evropski sud za ljudska prava, u 2024. godini, komunicirao je Kancelariji zastupnika ukupno **51 predstavku (predmet)** protiv Crne Gore koje su obuhvatale ukupno **151 lice**.

Broj predstavki (predmeta) komuniciranih Kancelariji zastupnika na izjašnjenje u posljednjih pet godina

Oko 74% komuniciranih predstavki (predmeta) odnosilo se na navodnu povredu prava na pravično suđenje zbog dužine trajanja postupaka pred Ustavnim sudom Crne Gore (**38 predstavki (predmeta)**).

Preostalih **13 komuniciranih predstavki (predmeta)**, između ostalog, odnosilo se na:

- navodnu povredu prava na slobodu i sigurnost zbog lišavanja slobode podnosioca predstavke i određivanja pritvora istom (1 predstavka);
- navodnu povredu prava na pravično suđenje i prava na imovinu zbog neizvršenja pravosnažnih i izvršnih domaćih sudskih odluka donijetih u korist podnosioca predstavke, a protiv privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju (1 predstavka);
- navodnu povredu prava na pravično suđenje zbog ponovljenih i nedovoljnih obrazloženja Višeg suda u Podgorici prilikom odlučivanja da se zamrznu bankovni računi podnosioca

predstavke i da mu se zabrani raspolaganje imovinom u Crnoj Gori, uprkos dvije odluke Ustavnog suda Crne Gore kojima je utvrđena povreda u tom smislu (1 predstavka);

- navodnu povredu prava na pravično suđenje zbog ponavljanja obrazloženja u odlukama Apelacionog suda Crne Gore o ispunjenosti uslova za pokretanje stečajnog postupka, koja obrazloženja su bila u suprotnosti sa nalazima Ustavnog suda Crne Gore o tom pitanju, i navodnu povredu prava na imovinu usljed pokretanja i sprovođenja stečajnog postupka suprotno nalazima Ustavnog suda Crne Gore, u toku kojeg stečajnog postupka je prodana imovina podnosioca predstavke (1 predstavka);

- navodnu povredu prava na pravično suđenje zbog prekomjerne dužine trajanja upravnog postupka pred upravnim organima na nacionalnom nivou (1 predstavka);

- navodnu povredu procesnog aspekta člana 3 (zabrana mučenja) Konvencije zbog nedostatka djelotvorne istrage o zlostavljanju podnosioca predstavke od strane policijskih službenika (1 predstavka);

- navodnu povredu prava na pravično suđenje i prava na slobodu izražavanja zbog odbijanja nadležnih državnih organa da podnosiocu predstavke dostave tražene informacije i to na osnovu odluka koje navodno nisu bile obrazložene i donijete u skladu sa zakonom (7 predstavki).

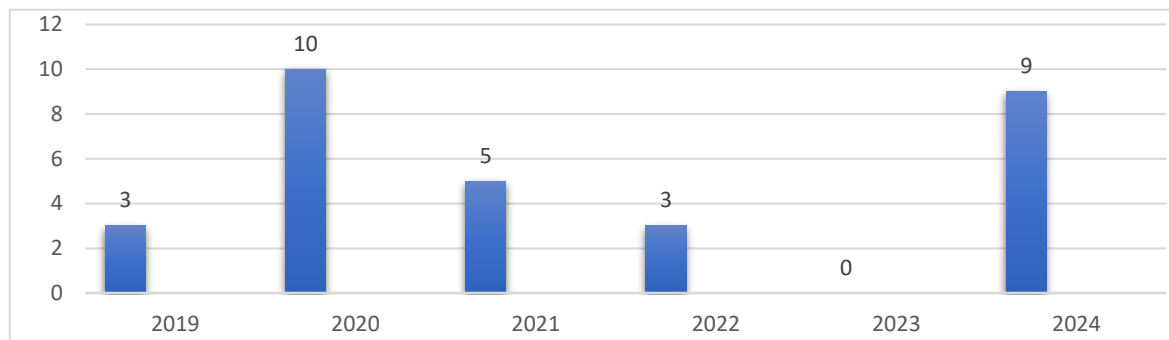
III PRESUDE I ODLUKE EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA DONIJETE PROTIV CRNE GORE TOKOM 2024. GODINE

Evropski sud za ljudska prava je tokom 2024. godine donio **9 presuda** i objavio **6 odluka** protiv Crne Gore.

A) Presude

U 2024. godini Evropski sud za ljudska prava donio je **9 presuda** protiv Crne Gore (**kojima je obuhvaćeno ukupno 607 lica**). U svih devet presuda utvrđena je povreda člana 6 stav 1 Konvencije (pravo na pravično suđenje), dok je u osam presuda utvrđena i povreda člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju (zaštita imovine).

Broj presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore u posljednjih pet godina

U navedenim presudama utvrđena je povreda:

1) prava na pravično suđenje zbog nedostatka mehanizma na nacionalnom nivou za prevazilaženje neujednačene sudske prakse u postupcima u kojima Vrhovni sud Crne Gore, usljed primjene pravila o prihvatljivosti revizije *ratione valoris*, nije nadležan da meritorno odlučuje (*Bagoje protiv Crne Gore*, broj predstavke 2890/21, pravosnažna 15. februara 2024. godine);

2) prava na pravično suđenje i prava na imovinu zbog neizvršenja pravosnažne sudske presude i konačnih odluka upravnih organa donijetih u korist podnosioca predstavke 2010. godine, koje se odnose na uklanjanje nezakonito izgrađenih objekata na katastarskim parcelama u njegovom suvlasništvu (*Vlahović protiv Crne Gore*, broj predstavke 62444/10, pravosnažna 24. juna 2024. godine).

Ovo je drugi put da Evropski sud za ljudska prava odlučuje o navedenom predmetu, imajući u vidu da nakon prve odluke Evropskog suda za ljudska prava (*Vlahović protiv Crne Gore*, broj predstavke 62444/10, donijeta 22. novembra 2016. godine), državni organi nijesu preduzeli sve neophodne mjere u pravcu razrješenja predmetnog pitanja, iz kog razloga je Evropski sud za ljudska prava predstavku g-dina Vlahovića vratio na listu predmeta i o njoj odlučio putem predmetne presude.

U navedenoj presudi Evropski sud za ljudska prava je naložio državi Crnoj Gori da u roku od godinu dana od dana pravosnažnosti presude Evropskog suda za ljudska prava okonča postupak eksproprijacije u odnosu na katastarske parcele u suvlasništvu podnosioca predstavke, a ukoliko predmetni postupak eksproprijacije ne bude okončan u naloženom roku, država Crna Gora je dužna da u roku od tri mjeseca od isteka jednogodišnjeg roka za okončanje

postupka eksproprijacije, izvrši pravosnažnu sudsku odluku i konačne odluke upravnih organa koje su donijete u korist podnosioca predstavke 2010. godine.

3) prava na pravično suđenje i prava na imovinu zbog neizvršenja odluka domaćih sudova donijetih u korist 605 bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju, a protiv navedenog privrednog društva. U navedenim presudama Evropski sud za ljudska prava je utvrdio da nadležni organi nijesu uložili sve neophodne napore da obezbijede potpuno i pravovremeno izvršenje odluka donijetih u korist podnosilaca predstavki na nacionalnom nivou, te obavezao tuženu državu da obezbijedi, koristeći adekvatna sredstva, u roku od 3 (tri) mjeseca izvršenje navedenih domaćih odluka (*Dedić i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 4847/20, *Adrović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 8318/20, *Bešović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 21601/20, sve pravosnažne 11. aprila 2024. godine, *Boljević i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 21609/20, *Božović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 42403/20, *Abdović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 21614/20, sve pravosnažne 25. aprila 2024. godine i *Živaljević i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 55668/19, pravosnažna 18. jula 2024. godine).

B) Odluke

U 2024. godini Evropski sud za ljudska prava objavio je **6 odluka** protiv Crne Gore (**koje obuhvataju ukupno 85 lica**) kojima je predstavke izbrisao sa liste predmeta, jer su podnosioci predstavki i država Crna Gora, kao strane u sporu, postigli prijateljska poravnanja zasnovana na poštovanju ljudskih prava zajemčenih Konvencijom i Protokolima uz nju.

Od navedenih 6 odluka:

- 4 odluke (**koje obuhvataju ukupno 81 lice**) odnose se na **prekomjernu dužinu trajanja postupaka pred Ustavnim sudom Crne Gore** (*Alić i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 38274/23, donijeta 19. septembra 2024. godine, *Petrović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 16185/22, donijeta 17. oktobra 2024. godine, *Vukašinović protiv Crne Gore*, broj predstavke 43076/22, donijeta 7. novembra 2024. godine i *Kićović protiv Crne Gore*, broj predstavke 12204/24, donijeta 7. novembra 2024. godine);

- 1 odluka (**koja obuhvata ukupno 3 lica**) odnosi se na **prekomjernu dužinu trajanja postupka pred upravnim organima** (*Žunjić protiv Crne Gore*, broj predstavke 51681/20, donijeta 7. novembra 2024. godine);

- 1 odluka (koja obuhvata 1 lice) odnosi se na neizvršenje odluka domaćih sudova donijetih u korist bivšeg radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica – u stečaju a protiv navedenog privrednog društva (*Mirotić protiv Crne Gore*, broj predstavke 12246/23, donijeta 3. oktobra 2024. godine).

IV POSTUPAK IZVRŠENJA PRESUDA I ODLUKA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA DONIJETIH PROTIV CRNE GORE

Postupak izvršenja presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava podrazumijeva, kako isplatu iznosa koji su dosuđeni od strane Evropskog suda za ljudska prava na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog utvrđenih povreda Konvencije, tako i preduzimanje drugih individualnih i/ili generalnih mjera koje imaju za cilj da isprave utvrđenu povredu i da spriječe eventualne buduće slične povrede Konvencije na domaćem nivou. Izvršenje presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava nadzire Komitet ministara Savjeta Evrope (u daljem tekstu: „Komitet ministara“), a u zavisnosti od prirode utvrđene povrede i drugih okolnosti slučaja, nadzor koji vrši Komitet ministara može biti standardni ili pojačan.

Izvršenje najvećeg broja presuda nalazi se pod **standardnim nadzorom**, dok presude čije je izvršenje pod **pojačanim nadzorom** otkrivaju sistemske probleme u pravnom sistemu određene države i zahtijevaju preduzimanje hitnih mjera od strane nadležnih državnih organa u cilju ispravljanja utvrđene povrede.

Sve mjere preduzete na nacionalnom nivou u cilju izvršenja presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava sadržane su u Akcionim planovima i Akcionim izvještajima koje zastupnik u propisanim vremenskim intervalima dostavlja Odjeljenju za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava i Komitetu ministara na ocjenu.

1. Presude protiv Crne Gore pod nadzorom Komiteta ministara

Na dan 31. decembar 2024. godine izvršenje **14 presuda** protiv Crne Gore je pod nadzorom Komiteta ministara, od čega se izvršenje **7 presuda** nalazi pod **pojačanim nadzorom**, a izvršenje preostalih **7 presuda** pod **standardnim nadzorom**.

Pod **pojačanim nadzorom** nalazi se izvršenje 7 presuda u kojima je utvrđena povreda prava na pravično suđenje iz člana 6 Konvencije i prava na imovinu iz člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršenja domaćih pravosnažnih i izvršnih odluka donijetih u korist 605

bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju a protiv navedenog privrednog društva (*Dedić i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 4847/20, *Adrović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 8318/20, *Bešović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 21601/20, sve pravosnažne 11. aprila 2024. godine, *Boljević i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 21609/20, *Božović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 42403/20, *Abdović i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 21614/20, sve pravosnažne 25. aprila 2024. godine, i *Živaljević i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 55668/19, pravosnažna 18. jula 2024. godine).

Pod **standardnim nadzorom** nalazi se izvršenje 7 presuda koje se odnose na:

- zlostavljanje od strane policijskih službenika i nedostatak djelotvorne istrage u vezi sa tim (*Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 1451/10, pravosnažna 2. maja 2016. godine);
- loše uslove u pritvoru i nepoštovanje zakonskih rokova za produženje pritvora i nedostatak dovoljnih razloga za produženje pritvora (*Bigović protiv Crne Gore*, broj predstavke 48343/16, pravosnažna 19. juna 2019. godine);
- kontinuiranu nedjelotvornost istrage o zlostavljanju od strane policijskih službenika nakon što su utvrđene povrede materijalne i procesne prirode člana 3 (zabrana mučenja) Konvencije od strane Ustavnog suda Crne Gore (*Baranin i Vukčević protiv Crne Gore*, broj predavki 24655/18 i 24656/18, pravosnažna 11. juna 2021. godine);
- prekomjernu dužinu trajanja postupka pred Ustavnim sudom Crne Gore (*Siništaj protiv Crne Gore*, broj predstavke 31529/15, pravosnažna 23. septembra 2021. godine);
- prekomjernu dužinu trajanja upravnog postupka pred Regionalnom komisijom za povraćaj i obeštećenje Bijelo Polje (*Jovašević i drugi protiv Crne Gore*, broj predstavke 41809/14, pravosnažna 10. februara 2022. godine);
- nedostatak mehanizma na nacionalnom nivou za ujednačavanje sudske prakse u predmetima u kojima Vrhovni sud Crne Gore, usljed primjene pravila za dozvolu revizije *ratione valoris*, nije nadležan da meritorno odlučuje (*Bagoje protiv Crne Gore*, broj predstavke 2890/21, pravosnažna 15. februara 2024. godine);
- neizvršenje pravosnažne sudske presude i konačnih odluka upravnih organa donijetih u korist podnosioca predstavke 2010. godine, koje se odnose na uklanjanje nezakonito izgrađenih

objekata na katastarskim parcelama u njegovom suvlasništvu (*Vlahović protiv Crne Gore*, broj predstavke 62444/10, pravosnažna 24. juna 2024. godine).

2. Odluke protiv Crne Gore pod nadzorom Komiteta ministara

Na dan 31. decembar 2024. godine izvršenje **6 odluka** donijetih protiv Crne Gore nalazi se pod standardnim nadzorom Komiteta ministara, a koje odluke su donijete sve u 2024. godini.

3. Poseban osvrt na izvršenje sedam presuda Evropskog suda za ljudska prava koje se odnose na potraživanja bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju

Izvršenje sedam presuda Evropskog suda za ljudska prava koje su donijete i postale pravosnažne u aprilu i julu 2024. godine, a koje se odnose na 605 bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju predstavljalo je složen proces, jer je državi Crnoj Gori naloženo da u roku od tri mjeseca od dana donošenja predmetnih presuda Evropskog suda za ljudska prava izvrši pravosnažne i izvršne odluke domaćih sudova donijete u korist navedenih radnika, a protiv navedenog privrednog društva, koje odluke domaćih sudova više od deset godina nisu izvršene na nacionalnom nivou ni u izvršnom ni u stečajnom postupku koji se vodi u odnosu na navedeno privredno društvo, te imajući u vidu obimnost dokumentacije koja je sastavni dio stečajnog postupka i veliki broj radnika i njihova ukupna višemilionska potraživanja.

U cilju blagovremenog izvršenja navedenih presuda, i time izbjegavanja da Crna Gora zbog eventualnog kašnjenja u izvršenju tih presuda bude obavezana na isplatu kamate, zastupnica je održala veliki broj sastanaka sa predstavnicima svih organa koji su bili uključeni u sam postupak izvršenja, konkretno predsjednikom Privrednog suda Crne Gore, stečajnim sudijom koji vodi navedeni stečajni postupak, stečajnim upravnikom navedenog privrednog društva, ministrom pravde i predstavnicima Ministarstva pravde i Ministarstva finansija i zamjenicom Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, a Vlada Crne Gore je na predlog zastupnice donijela zaključak kojim je zadužila Ministarstvo finansija da formira komisiju u sastavu predstavnik Ministarstva finansija, predstavnik Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore i vještak ekonomsko-finansijske struke, sa zadatkom da se precizno utvrde iznosi neisplaćenih potraživanja za svakog podnosioca predstavke ponaosob iz navedenih šest presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih u aprilu 2024. godine.

Na osnovu obračuna u nalazu i mišljenju navedene Komisije (za šest presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih u aprilu 2024. godine), i na osnovu obračuna stečajnog sudije i stečajnog upravnika (za sedmu presudu Evropskog suda za ljudska prava donijetu u julu 2024. godine), iz državnog budžeta, isplaćeni su svi podnosioci predstavljeni iz navedenih sedam presuda Evropskog suda za ljudska prava, u roku koji je odredio Evropski sud za ljudska prava, čime je država Crna Gora blagovremenom isplatom navedenih radnika izvršila individualne mjere koje su joj bile naložene navedenim presudama Evropskog suda za ljudska prava i time ispunila svoju obavezu iz člana 46 Konvencije.

Kako je pored individualnih mjera, država u obavezi da preduzme i generalne mjere koje imaju za cilj da se iste ili slične povrede u budućnosti ne ponove, Vlada Crne Gore je na predlog zastupnice donijela zaključak kojim je obavezala Ministarstvo finansija i Ministarstvo pravde da, u okviru svojih nadležnosti, sačine predlog Akcionog plana sa ukupnim brojem neizvršenih pravosnažnih i izvršnih odluka nacionalnih sudova donijetih u korist ostalih bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju, sa sadržinom i fiksnim vremenskim okvirom za njihovo sveobuhvatno izvršenje, na koji način bi se stekli uslovi da Crna Gora ispuni svoju pozitivnu obavezu izvršenja konkretnih nespornih pravosnažnih i izvršnih odluka nacionalnih sudova donijetih u korist ostalih bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju.

Nakon što su Ministarstvo pravde i Ministarstvo finansija dostavili tražene podatke, Vlada Crne Gore je u cilju isplate potraživanja preostalih 1500 bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju, koja nijesu u cjelosti isplaćena u stečajnom postupku, donijela zaključke kojima je zadužila Ministarstvo finansija da na depozitni račun Privrednog suda Crne Gore, najkasnije do 15. decembra 2024. godine, uplati iznos od 7.787.128,09 € i zadužila Privredni sud Crne Gore da kvartalno dostavlja izvještaj o dinamici izvršenih isplata/namirenja preostalim radnicima privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju. Navedeni iznos uplaćen je na depozitni račun Privrednog suda Crne Gore 18. decembra 2024. godine.

Osim navedenog, u cilju ispunjenja još jedne generalne mjere koja podrazumijeva sistemsko i sveobuhvatno rješavanje pitanja izvršenja odluka nacionalnih sudova u kojima se kao dužnici javljaju privredna društva koja su nekada bila u društvenom/državnom vlasništvu, a sada su u većinskom ili manjinskom državnom vlasništvu, Vlada Crne Gore je na predlog zastupnice donijela zaključak kojim je zadužila Ministarstvo pravde da formira Registar/Evidenciju koji

će na jasan, centralizovan i transparentan način obuhvatiti tačan broj neizvršenih pravosnažnih odluka nacionalnih sudova donijetih protiv privrednih društava, koja su nekada bila u društvenom/državnom vlasništvu, a sada su u većinskom ili manjinskom državnom vlasništvu, koje su kao neizvršene prijavljene u stečajnom postupku a kasnije i priznate u Listi priznatih i osporenih potraživanja u stečajnom postupku, i po tom osnovu ukupan zbir neisplaćenih potraživanja, na koji način će se dobiti pravo stanje u navedenim stečajnim postupcima i ukupan iznos dugovanja po osnovu neizvršenih navedenih sudskih odluka, te na osnovu urađene analize procijeniti da li je u cilju efikasnog rješavanja tih postupaka neophodno izvršiti izmjene Zakona o stečaju, Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ili drugih zakona, ili eventualno preduzeti druge mjere.

U konačnom, na predlog zastupnice, krajem jula 2024. godine, u organizaciji Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, održan je okrugli sto na temu „Efikasnost stečajnog postupka i postupka izvršenja sa akcentom na praktičnu primjenu Zakona o stečaju, aktuelna pitanja i izazove u praksi“, na kojem su u svojstvu predavača, pored zastupnice, učestvovali i relevantni pravni eksperti iz regiona, koji su predsjednicima i sudijama Privrednog suda Crne Gore i Apelacionog suda Crne Gore koji postupaju u predmetima iz privredne materije, stečajnim upravicima, savjetnicima iz Privrednog suda Crne Gore i predstavnicima Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa prenijeli pozitivna i negativna iskustva Republike Srbije, koja se još od 2008. godine suočava sa problemima u izvršenju presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Republike Srbije zbog neizvršenja odluka nacionalnih sudova donijetih u korist radnika, a protiv privrednih društava u društvenom/državnom vlasništvu. Svi predavači su ukazali na neophodnost efikasnog postupanja stečajnih sudija i stečajnih upravnika u stečajnim postupcima, kako bi se obezbijedilo puno poštovanje prava stranaka na suđenje u razumnom roku.

4. Isplata naknada nematerijalne i materijalne štete po presudama i odlukama Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore u 2024. godini

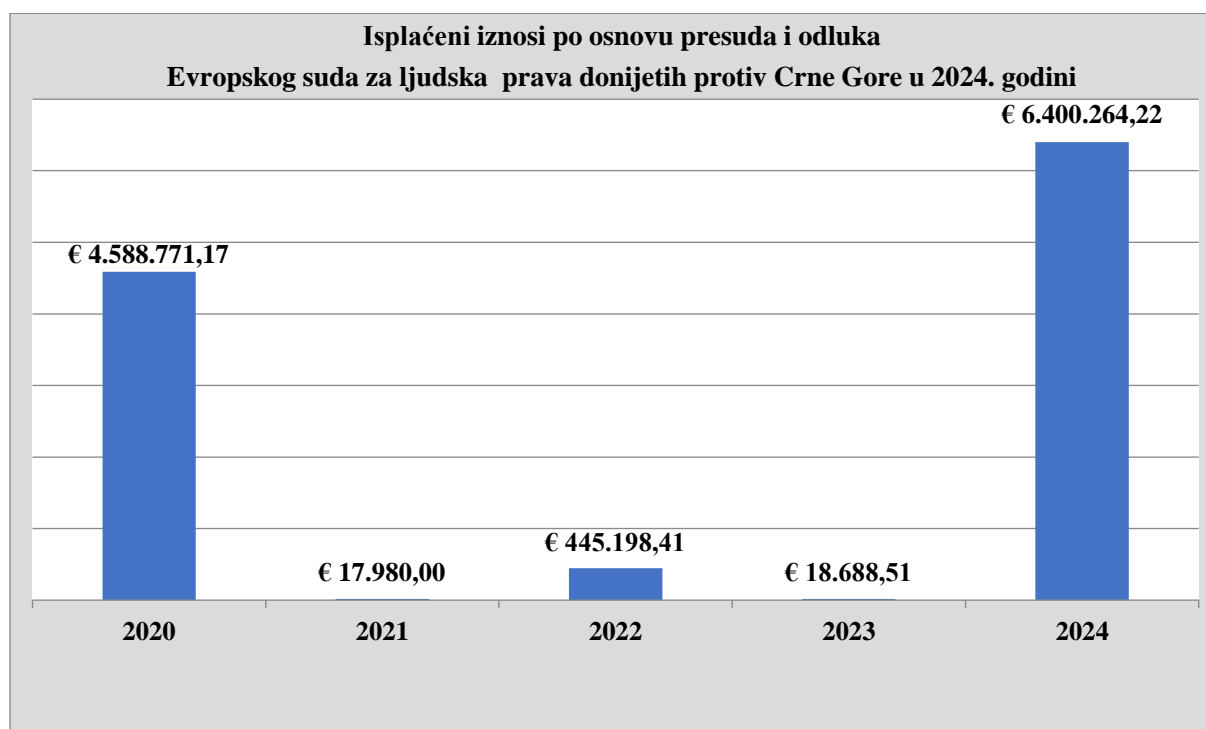
Odredbom člana 12 stav 3 Uredbe o zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava propisano je da se isplata iznosa dogovorenog prijateljskim poravnanjem ili naznačenog u presudi Evropskog suda za ljudska prava, vrši iz sredstava budžeta Crne Gore predviđenih za tu namjenu, u skladu sa zakonom.

Po osnovu presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore u 2024. godini, država Crna Gora je blagovremeno, u rokovima koje je odredio taj sud, isplatila

podnosiocima predstavki na ime naknade nematerijalne štete, materijalne štete i troškova postupaka pred Evropskim sudom za ljudska prava, ukupan iznos od **6.400.264,22 €**, i to:

- po osnovu 9 presuda iznos od 6.286.448,82 €, od čega se iznos od 6.280.723,82 € odnosi na isplatu potraživanja 605 bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju iz 7 presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih u aprilu i julu 2024. godine;

- po osnovu 6 odluka iznos od 113.815,40 €, od čega iznos od 87.390,00 € zbog prekomjerne dužine trajanja postupaka pred Ustavnim sudom Crne Gore, iznos od 2.050,00 € zbog prekomjerne dužine trajanja postupaka pred upravnim organima, a iznos od 24.375,40 € na ime isplate potraživanja bivšeg radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju.

5. Izrada Akcionih planova i Akcionih izvještaja

Odlukom Komiteta ministara od 2. decembra 2010. godine države članice, počev od 1. januara 2011. godine, imaju obavezu da dostavljaju Akcione planove o načinu izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava u roku od šest mjeseci od pravosnažnosti, odnosno Akcione izvještaje ukoliko smatraju da su svoju obavezu prema presudi ili odluci Evropskog suda za ljudska prava izvršile.

Prilikom nadzora nad izvršenjem presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava, Komitet ministara veliku pažnju poklanja, kako izvršenju mjera naloženih presudom i odlukom koje se odnose na individualne mjere, tako i sprovođenju generalnih mjera, a koje imaju za cilj da se iste ili slične povrede u budućnosti ne ponove. Vrsta ovih mjera se može značajno razlikovati od predmeta do predmeta. Nekad Evropski sud za ljudska prava presudom tačno navede koje je generalne mjere potrebno preduzeti, a nekada je ostavljeno državi na ocjenu koje mjere treba preduzeti, pri čemu Komitet ministara nadzire izvršenje kako individualnih, tako i generalnih mjera.

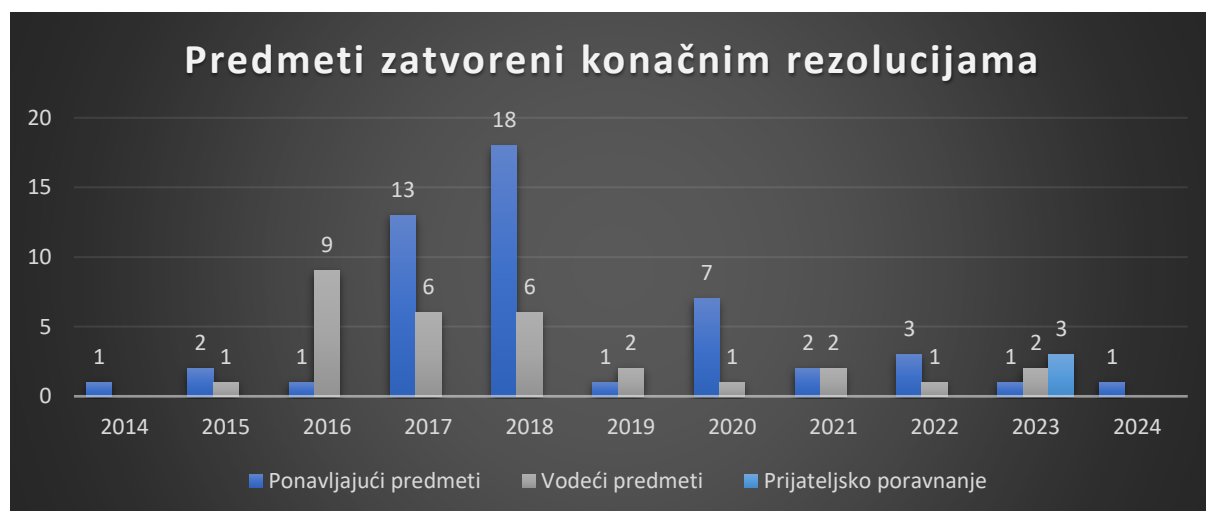
Posebna pažnja je posvećena pripremi i izradi Akcionih planova kojima se Komitet ministara obavještava o mjerama koje Crna Gora preduzima i njihovom napretku u cilju izvršenja presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava.

Kancelarija zastupnika je tokom izvještajnog perioda Odjeljenju za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava blagovremeno dostavila **11 Akcionih planova** u kojima je detaljno predstavila sve individualne i generalne mjere koje je Crna Gora preduzela u postupku izvršenja presuda u sljedećim predmetima:

- 1) *Jovašević i drugi protiv Crne Gore*, dopune Akcionog plana od 4. marta 2024. godine i 3. septembra 2024. godine;
- 2) *Siništaj protiv Crne Gore*, dopune Akcionog plana od 9. aprila 2024. godine i 8. oktobra 2024. godine;
- 3) *Bigović protiv Crne Gore*, dopune Akcionog plana od 30. aprila 2024. godine i 30. oktobra 2024. godine;
- 4) grupa predmeta *Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, dopune Akcionog plana od 5. juna 2024. godine i 6. decembra 2024. godine;
- 5) *Bagoje protiv Crne Gore*, Akcioni plan od 31. jula 2024. godine;
- 6) grupa predmeta *Dedić i drugi protiv Crne Gore*, Akcioni plan od 10. oktobra 2024. godine;
- 7) *Vlahović protiv Crne Gore*, Akcioni plan od 20. decembra 2024. godine.

Nadzor nad izvršenjem presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava završava se donošenjem konačne Rezolucije od strane Komiteta ministara, nakon što isti ocijeni da su u postupku izvršenja određene presude/odluke Evropskog suda za ljudska prava na nacionalnom nivou sprovedene i implementirane sve potrebne individualne i generalne mjere.

Tokom izvještajnog perioda Komitet ministara donio je **1 konačnu Rezoluciju** u odnosu na Crnu Goru kojom je zatvorio nadzor nad izvršenjem odluke *Bajčetić protiv Crne Gore* (broj predstavke 54009/21, pravosnažna 12. oktobra 2023. godine), koja se odnosila na zlostavljanje od strane policijskih službenika i nedjelotvornu istragu u tom smislu.

V AKTIVNOSTI KANCELARIJE ZASTUPNIKA U CILJU AFIRMACIJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA I PREVENCIJE NJIHOVOG KRŠENJA

Pored osnovnih nadležnosti koje se odnose na zastupanje države u postupcima pred Evropskim sudom za ljudska prava i koordinaciju postupka izvršenja presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava, Kancelarija zastupnika u kontinuitetu preduzima niz aktivnosti koje su vezane za afirmaciju ljudskih prava i sloboda i prevenciju njihovog kršenja od strane državnih organa, u cilju što efikasnije i potpunije primjene Konvencije i međunarodnih standarda, te prakse Evropskog suda za ljudska prava na nacionalnom nivou.

1. Aktivnosti edukativnog karaktera na nacionalnom i međunarodnom nivou

Kancelarija zastupnika nastavila je sa praksom promptnog prevođenja i diseminacije presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih u odnosu na Crnu Goru, svim relevantnim državnim organima koji su dužni da dosljedno primjenjuju Konvenciju na nacionalnom nivou - sudovima, državnim tužilaštvima, Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, Centru za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, Komori stečajnih upravnika i Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, a posebno onim državnim organima čije je postupanje dovelo do povrede konkretnog prava i/ili slobode zaštićenih Konvencijom.

Praksa diseminacije presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava donijetih u odnosu na Crnu Goru dodatno je ojačana diseminacijom presuda i odluka od strane Kancelarije zastupnika pojedinačno svakom sudiji/državnom tužiocu svih sudova/državnih tužilaštava na teritoriji Crne Gore u zavisnosti od pravnog pitanja o kojem je Evropski sud za ljudska prava odlučivao.

Presude Evropskog suda za ljudska prava donijete u odnosu na Crnu Goru prevedene su i objavljujane na zvaničnim veb sajtovima Kancelarije zastupnika i Vrhovnog suda Crne Gore, u HUDOC bazi podataka, Katalogu propisa i Službenom listu Crne Gore i javno su dostupne svakom zainteresovanom licu, dok su odluke Evropskog suda za ljudska prava donijete u odnosu na Crnu Goru prevedene i objavljujane na zvaničnom veb sajtu Kancelarije zastupnika i u HUDOC bazi podataka i javno su dostupne svakom zainteresovanom licu.

Tokom izvještajnog perioda Kancelarija zastupnika je započela sa praksom prevođenja i diseminacijom preporuka Komiteta ministara Savjeta Evrope (Preporuka Rec(2021)2 Komiteta ministara državama članicama o mjerama protiv trgovine robama koje se koriste za izvršenje smrtne kazne, mučenje i drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje; Preporuka Rec(2004)6 Komiteta ministara državama članicama o poboljšanju domaćih pravnih lijekova; Preporuka Rec(2021)4 Komiteta ministara državama članicama o objavljivanju i diseminaciji Evropske konvencije o ljudskim pravima, praksi Evropskog suda za ljudska prava i drugih relevantnih tekstova; Preporuka R(2000)2 Komiteta ministara državama članicama o preispitivanju ili ponovnom otvaranju određenih predmeta na domaćem nivou po donošenju presuda Evropskog suda za ljudska prava i Preporuka Rec(2008)2 Komiteta ministara državama članicama o djelotvornim kapacitetima za brzo izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava), svim nadležnim državnim organima, te njihovim objavljivanjem na veb sajtu Kancelarije zastupnika.

Takođe, zastupnica je tokom izvještajnog perioda, održala pet predavanja u organizaciji Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu i to:

- Dana 5. marta 2024. godine kandidatima za sudije i državne tužioce na temu „Član 2 Konvencije - pravo na život“, konkretnije obim prava na život - inherentna ograničenja (izuzeci), materijalnopravni i procesnopravni element ispitivanja povrede, teret dokazivanja, pozitivnopravne obaveze države kada je u pitanju član 2 Konvencije (obaveza obezbjeđenja pravnog okvira za zaštitu prava na život, preduzimanja pozitivnih koraka za zaštitu pojedinaca čiji su životi ugroženi i dužnost sprovođenja

istrage). Takođe, riječi je bilo i o oblastima i javnim politikama u kojima se reflektuju obaveze države po osnovu poštovanja prava na život (lica lišena slobode i lica pod kontrolom službi bezbjednosti, bezbjednosne akcije, štetne emisije, javno zdravstvo, eutanazija, porodično nasilje). U okviru navedenog predavanja, zastupnica je posebnu pažnju posvetila presudama Evropskog suda za ljudska prava protiv Crne Gore i najnovijim presudama Evropskog suda za ljudska prava u odnosu na druge države, a koje se odnose na član 2 Konvencije;

- Dana 6. marta 2024. godine kandidatima za sudije i državne tužioce na temu „Član 3 Konvencije - zabrana mučenja“, konkretnije zabrana mučenja u međunarodnom i regionalnom pravu kao pomoćni izvor presuđenja, status žrtve u postupcima za zaštitu od torture, minimum ozbiljnosti povrede, negativne obaveze države, pozitivne obaveze države, sprovođenje istrage i ispitivanja slučajeva mučenja (djelotvorne istrage), krivično gonjenje osumnjičenih za počinjene akte mučenja i postupak za rehabilitaciju žrtava mučenja. Takođe, riječi je bilo i o oblastima i javnim politikama u kojima je moguća povreda načela zabrane torture, mjere zaštite protiv mučenja za lica lišena slobode, kao i praktični rad i upoznavanje sa najnovijim izvještajem Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja za Crnu Goru;
- Dana 10. jula 2024. godine pripravnicima u sudovima i državnom tužilaštvu na temu „Evropski sud za ljudska prava i ljudska prava i slobode“;
- Dana 25. jula 2024. godine sudijama Privrednog suda Crne Gore, Apelacionog suda Crne Gore, stečajnim upravicima, predstavnicima Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, savjetnicima Privrednog suda Crne Gore na Okruglom stolu na temu „Efikasnost stečajnog postupka i postupka izvršenja sa akcentom na praktičnu primjenu Zakona o stečaju, aktuelna pitanja i izazove u praksi“ održala predavanje na teme „Odgovornost države i obaveza naknade štete zbog neizvršenja odluka nacionalnih sudova“ i „Obaveze države da preduzme individualne i generalne mjere u postupku izvršenja presuda ESLJP kojima je država obavezana da obezbijedi izvršenje odluka nacionalnih sudova“. Posebnu pažnju tokom svog predavanja zastupnica je posvetila izvršenju sedam presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih tokom 2024. godine, u kojima je odlučeno po predstavkama 605 bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju, koji su se žalili zbog neizvršenja domaćih odluka donijetih u njihovu korist a protiv navedenog privrednog društva i ukazala na neophodnost efikasnijeg pristupa od strane stečajnih sudija i stečajnih

upravnika u postupanju u stečajnim postupcima uz puno poštovanje Zakona o stečaju i prakse Evropskog suda za ljudska prava;

- Dana 5. novembra 2024. godine pripravnicima u sudovima i državnom tužilaštvu na temu „Evropski sud za ljudska prava i ljudska prava i slobode“.

Nadalje, dana 22. oktobra 2024. godine, zastupnica je učestvovala kao panelista na skupu povodom obilježavanja 75. godišnjice Savjeta Evrope i 20. godišnjice primjene Evropske konvencije o ljudskim pravima u Crnoj Gori, koji skup je organizovalo Ministarstvo vanjskih poslova Crne Gore u saradnji sa Programskom kancelarijom Savjeta Evrope u Crnoj Gori i Pravnim fakultetom Univerziteta Crne Gore. U svom izlaganju zastupnica je istakla presude Evropskog suda za ljudska prava donijete protiv Crne Gore, čije izvršenje je na nacionalnom nivou rezultiralo izmjenama zakona i prakse nacionalnih sudova u skladu sa stanovištima Evropskog suda za ljudska prava izraženim u tim presudama, a što je od strane Komiteta ministara, kao nadzornog organa, ocijenjeno kao primjer dobre prakse u izvršenju presuda Evropskog suda za ljudska prava na nacionalnom nivou, te ukazala i na izazove sa kojima se suočava država Crna Gora kada je u pitanju zaštita konvencijskih prava na nacionalnom nivou i naglasila da su dugogodišnji problemi prekomjerna dužina trajanja postupaka pred Ustavnim sudom Crne Gore i upravno-sudskih postupaka (kojoj naročito doprinosi „ping-pong“ efekat između sudova i upravnih organa), neizvršenje pravosnažnih i izvršnih odluka nacionalnih sudova, nedjelotvorna tužilačka istraga u predmetima policijske torture, te preopterećenost pritvorskih i zatvorskih jedinica, kao i loši uslovi u istima koji nisu u potpunosti usklađeni sa CPT standardima. U konačnom, zastupnica je naglasila da kao društvo treba da budemo zreli da zaštitu ljudskih prava i sloboda vratimo na nacionalni nivo, a što ćemo postići povećanjem efikasnosti i jačanjem kapaciteta i odgovornosti postojećih državnih organa i institucija u dosljednoj primjeni zakona.

2. Članstvo u radnim grupama Savjeta Evrope

Zastupnica je tokom izvještajne godine, obavljala redovne dužnosti u okviru svog članstva u Upravnom odboru za ljudska prava Savjeta Evrope (CDDH), koji se bavi pitanjima koja se odnose: a) na sistem Evropske konvencije o ljudskim pravima od nacionalne primjene, preko funkcionisanja Evropskog suda za ljudska prava, do sprovođenja presuda Evropskog suda za ljudska prava, uključujući i nadzor od strane Komiteta ministara; i b) razvoj standarda ljudskih prava u hitnim ili izazovnim oblastima.

Zastupnica je takođe prisustvovala i sjednicama Komiteta ministara u vezi sa izvršenjem presuda Evropskog suda za ljudska prava.

Crna Gora je članica dvije radne grupe Savjeta Evrope:

- **DH-SYSC-PRO**, koja se bavi evaluacijom prvih efekata Protokola br. 15 i 16 uz Konvenciju;
- **CDDH-IA**, koja proučava efekte vještačke inteligencije na ljudska prava sa ciljem da do kraja 2025. godine pripremi nacrt CDDH Priručnika o ljudskim pravima i vještačkoj inteligenciji.

Radne grupe DH-SYSC-PRO i CDDH-IA održale su po dva sastanka u Strazburu tokom 2024. godine, kojim sastancima su prisustvovala savjetnice u Kancelariji zastupnika.

3. Članstvo u Mreži koordinatora postupka izvršenja (Execution Coordinators Network - ExCN)

Mreža koordinatora postupka izvršenja (ExCN) osnovana u junu 2024. godine predstavlja mrežu saradnje nacionalnih koordinatora za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava, koja ima za cilj da omogući državama članicama da se međusobno podržavaju u procesu izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava i da ojača dijalog između nacionalnih koordinatora i relevantnih aktera Savjeta Evrope.

ExCN se sastoji od nacionalnih koordinatora za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava i predstavnika koje oni delegiraju. Prvi sastanak nacionalnih koordinatora u postupku izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava održan je u junu 2024. godine u Helsinkiju, a Pravilnikom o radu navedene mreže predviđeno je da ista održava najmanje dva sastanka godišnje.

VI PREPORUKE I ZAKLJUČCI

1. Preporuke

Nakon sveobuhvatne analize presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore i standarda izraženih u njima, kao i analize predmeta u radu Kancelarije zastupnika, u nastavku su navedene preporuke za preventivno djelovanje nadležnih državnih organa i otklanjanje utvrđenih nedostataka unutar crnogorskog pravnog sistema, koji bi mogli biti povod za podnošenje novih predstavki protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava.

Preporučuje se:

Ministarstvu pravde da:

- formira Registar/Evidenciju koji će na jasan, centralizovan i transparentan način obuhvatiti tačan broj neizvršenih pravosnažnih odluka nacionalnih sudova donijetih protiv privrednih društava, koja su nekada bila u društvenom/državnom vlasništvu, a sada su u većinskom ili manjinskom državnom vlasništvu, koje su kao neizvršene prijavljene u stečajnom postupku, a kasnije i priznate u Listi priznatih i osporenih potraživanja u stečajnom postupku, i po tom osnovu ukupan zbir neisplaćenih potraživanja;
- izvrši analizu da li je u cilju efikasnog rješavanja tih stečajnih postupaka neophodno izvršiti izmjene Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ili drugih zakona, ili eventualno preduzeti druge mjere;
- izvrši analizu da li je u cilju efikasnijeg okončanja upravno-sudskih postupaka neophodno izvršiti izmjene Zakona o upravnom sporu u dijelu ispunjenja uslova za meritorno odlučivanje Upravnog suda Crne Gore - tzv. spor pune jurisdikcije;
- izvrši analizu da li je u cilju obezbjeđenja djelotvorne i potpune zaštite prava na pravično suđenje neophodno izvršiti izmjene Zakona o parničnom postupku u dijelu ispunjenja uslova za izjavljivanje prijedloga za dozvolu revizije po kriterijumu *ratione valoris* (član 397a stav 2 Zakona o parničnom postupku).

Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine da u cilju sprječavanja budućih povreda prava na pravično suđenje zbog prekomjerne dužine trajanja postupaka pred

Regionalnim komisijama za povraćaj i obeštećenje Podgorica, Bar i Bijelo Polje, koje povrede mogu biti utvrđene od strane Evropskog suda za ljudska prava i time dovesti do materijalnog opterećenja budžeta Crne Gore, naloži Regionalnim komisijama za povraćaj i obeštećenje Podgorica, Bar i Bijelo Polje da urade opsežnu analizu svih predmeta u radu pred tim komisijama i sačine planove za efikasno okončanje istih.

Ustavnom sudu Crne Gore da u cilju obezbjeđivanja prava na pravično i javno suđenje iz člana 32 Ustava Crne Gore i analogno tome prava na pravično suđenje (prava na suđenje u razumnom roku) iz člana 6 Konvencije, kao i sprječavanja budućih povreda prava na pravično suđenje zbog prekomjerne dužine trajanja postupaka pred tim sudom, koje mogu biti utvrđene od strane Evropskog suda za ljudska prava, a time i materijalnog opterećenja budžeta Crne Gore:

- sačini opsežnu analizu svih predmeta u radu Ustavnog suda Crne Gore u cilju izdvajanja onih predmeta koji su u radu duže od tri godine kako bi se ubrzao njihov završetak;
- označi sve predmete koji su u radu duže od tri godine kao prioritete i definiše fiksne rokove za njihovo okončanje.

Upravnom sudu Crne Gore da preduzme sve neophodne mjere kako bi se smanjila prekomjerna dužina trajanja upravno-sudskih postupaka, a posebno onih postupaka koji se već više puta („ping-pong“) nalaze pred tom sudskom instancom, uz poštovanje načela i standarda za njihovu dužinu trajanja, shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava, kako bi se predmetni postupci okončali u skladu sa zahtjevom „razumnog roka“. Posebnu pažnju u rješavanju u razumnom roku treba posvetiti predmetima koji se tiču povraćaja imovinskih prava i obeštećenja.

Privrednom sudu Crne Gore da preduzme sve neophodne mjere u kontekstu dužine trajanja stečajnih postupaka koji se nalaze u radu pred tim sudom, a posebno onih u kojima je stečajni dužnik privredno društvo koje je nekada bilo u društvenom/državnom vlasništvu, a sada je u većinskom ili manjinskom državnom vlasništvu, uz poštovanje načela i standarda za njihovu dužinu trajanja, shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava, kako bi se predmetni postupci okončali u skladu sa zahtjevom „razumnog roka“ i obezbijedilo poštovanje načela pravne sigurnosti i vladavine prava, a samim tim preduprijedile i potencijalne buduće materijalne obaveze države Crne Gore koje bi po tom osnovu snosila zbog prekomjerne dužine trajanja navedenih postupaka.

Vrhovnom državnom tužilaštvu Crne Gore i Tužilačkom savjetu Crne Gore da:

- sprovedu kontrolu dosljedne primjene Uputstva Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore opšteg karaktera Tu broj 254/24 od 23. maja 2024. godine i po tom osnovu izrade analizu rada postupajućih tužilaca u predmetima torture od strane policijskih službenika;
- ukažu na neophodnost intenziviranja rada i ulaganja dodatnih napora, kako bi istraga u predmetima torture od strane policijskih službenika bila brza, adekvatna, temeljna, nezavisna i nepristrasna, u skladu sa evropskim i međunarodnim standardima.

Centru za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu da:

- u cilju unaprjeđenja znanja stečajnih sudija, izvršnih sudija, sudskih savjetnika koji rade u izvršnom i stečajnom referatu, nastavi sa organizacijom obuka na temu efikasnosti stečajnog postupka i postupka izvršenja u kojima će kao predavači biti angažovani i pravni eksperti iz regiona, koji će prenijeti pozitivna i negativna iskustva njihovih država u izvršenju presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv tih država zbog neizvršenja nacionalnih pravosnažnih i izvršnih presuda donijetih u korist radnika a protiv privrednih društava koja su nekada bila u društvenom/državnom vlasništvu, a sada su u većinskom ili manjinskom državnom vlasništvu, kako bi se obezbijedilo što efikasnije sprovođenje stečajnih i izvršnih postupaka u skladu sa zahtjevima razumnog roka iz člana 6 Konvencije i spriječile buduće eventualne povrede ljudskih prava koje su utvrđene presudama Evropskog suda za ljudska prava;
- u programe inicijalne i kontinuirane obuke sudija i državnih tužilaca uvrsti obuke na temu postupka izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava, kako bi se nosioci pravosudnih funkcija bliže upoznali sa navedenim postupkom i obavezama koje su državni organi dužni da preduzmu u cilju efikasnog izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava.

Upravi za ljudske resurse da u okviru opštih programa obuka namjenjenih državnim službenicima u cilju sticanja, odnosno unaprjeđivanja osnovnih znanja i vještina, uvrsti obuke na temu postupka izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava, kako bi se državni službenici bliže upoznali sa navedenim postupkom i obavezama koje su državni organi dužni da preduzmu u cilju efikasnog izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava.

2. Zaključci

Zastupnica Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava predlaže da Vlada Crne Gore razmotri predmetni izvještaj i donese sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Usvaja se **Izvještaj o radu Kancelarije zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu za 2024. godinu;**

2. Zadužuje se **Ministarstvo pravde** da:

- formira Registar/Evidenciju koji će na jasan, centralizovan i transparentan način obuhvatiti tačan broj neizvršenih pravosnažnih odluka nacionalnih sudova donijetih protiv privrednih društava, koja su nekada bila u društvenom/državnom vlasništvu, a sada su u većinskom ili manjinskom državnom vlasništvu, koje su kao neizvršene prijavljene u stečajnom postupku, a kasnije i priznate u Listi priznatih i osporenih potraživanja u stečajnom postupku, i po tom osnovu ukupan zbir neisplaćenih potraživanja;

- izvrši analizu da li je u cilju efikasnog rješavanja tih stečajnih postupaka neophodno izvršiti izmjene Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ili drugih zakona, ili eventualno preduzeti druge mjere;

- izvrši analizu da li je u cilju efikasnijeg okončanja upravno-sudskih postupaka neophodno izvršiti izmjene Zakona o upravnom sporu u dijelu ispunjenja uslova za meritorno odlučivanje Upravnog suda Crne Gore - tzv. spor pune jurisdikcije;

- izvrši analizu da li je u cilju obezbjeđenja djelotvorne i potpune zaštite prava na pravično suđenje neophodno izvršiti izmjene Zakona o parničnom postupku u dijelu ispunjenja uslova za izjavljivanje prijedloga za dozvolu revizije po kriterijumu *ratione valoris* (član 397a stav 2 Zakona o parničnom postupku).

3. Zadužuje se **Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine** da u cilju sprječavanja budućih povreda prava na pravično suđenje zbog prekomjerne dužine trajanja postupaka pred Regionalnim komisijama za povraćaj i obeštećenje Podgorica, Bar i Bijelo Polje, koje povrede mogu biti utvrđene od strane Evropskog suda za ljudska prava i time dovesti do materijalnog opterećenja budžeta Crne Gore, naloži Regionalnim komisijama za povraćaj i obeštećenje Podgorica, Bar i Bijelo Polje da urade opsežnu analizu svih predmeta u radu pred tim komisijama i sačine planove za efikasno okončanje istih.

4. Preporučuje se **Ustavnom sudu Crne Gore** da u cilju obezbjeđivanja prava na pravično i javno suđenje iz člana 32 Ustava Crne Gore i analogno tome prava na pravično suđenje (prava na suđenje u razumnom roku) iz člana 6 Konvencije, kao i sprječavanja budućih povreda prava na pravično suđenje zbog prekomjerne dužine trajanja postupaka pred tim sudom, koje mogu biti utvrđene od strane Evropskog suda za ljudska prava, a time i materijalnog opterećenja budžeta Crne Gore:

- sačini opsežnu analizu svih predmeta u radu Ustavnog suda Crne Gore u cilju izdvajanja onih predmeta koji su u radu duže od tri godine kako bi se ubrzao njihov završetak;

- označi sve predmete koji su u radu duže od tri godine kao prioritete i definiše fiksne rokove za njihovo okončanje.

5. Preporučuje se **Upravnom sudu Crne Gore** da preduzme sve neophodne mjere kako bi se smanjila prekomjerna dužina trajanja upravno-sudskih postupaka, a posebno onih postupaka koji se već više puta („ping-pong“) nalaze pred tom sudskom instancom, uz poštovanje načela i standarda za njihovu dužinu trajanja, shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava, kako bi se predmetni postupci okončali u skladu sa zahtjevom „razumnog roka“. Posebnu pažnju u rješavanju u razumnom roku treba posvetiti predmetima koji se tiču povraćaja imovinskih prava i obeštećenja.

6. Preporučuje se **Privrednom sudu Crne Gore** da preduzme sve neophodne mjere u kontekstu dužine trajanja stečajnih postupaka koji se nalaze u radu pred tim sudom, a posebno onih u kojima je stečajni dužnik privredno društvo koje je nekada bilo u društvenom/državnom vlasništvu, a sada je u većinskom ili manjinskom državnom vlasništvu, uz poštovanje načela i standarda za njihovu dužinu trajanja, shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava, kako bi se predmetni postupci okončali u skladu sa zahtjevom „razumnog roka“ i obezbijedilo poštovanje načela pravne sigurnosti i vladavine prava, a samim tim preduprijedile i potencijalne buduće materijalne obaveze države Crne Gore koje bi po tom osnovu snosila zbog prekomjerne dužine trajanja navedenih postupaka.

7. Preporučuje se **Vrhovnom državnom tužilaštvu Crne Gore i Tužilačkom savjetu Crne Gore da:**

- sprovedu kontrolu dosljedne primjene Uputstva Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore opšteg karaktera Tu broj 254/24 od 23. maja 2024. godine i po tom osnovu izrade analizu rada postupajućih tužilaca u predmetima torture od strane policijskih službenika;

- ukažu na neophodnost intenziviranja rada i ulaganja dodatnih napora, kako bi istraga u predmetima torture od strane policijskih službenika bila brza, adekvatna, temeljna, nezavisna i nepristrasna, u skladu sa evropskim i međunarodnim standardima.

8. Preporučuje se **Centru za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu** da:

- u cilju unaprjeđenja znanja stečajnih sudija, izvršnih sudija, sudskih savjetnika koji rade u izvršnom i stečajnom referatu, nastavi sa organizacijom obuka na temu efikasnosti stečajnog postupka i postupka izvršenja u kojima će kao predavači biti angažovani i pravni eksperti iz regiona, koji će prenijeti pozitivna i negativna iskustva njihovih država u izvršenju presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv tih država zbog neizvršenja nacionalnih pravosnažnih i izvršnih presuda donijetih u korist radnika a protiv privrednih društava koja su nekada bila u društvenom/državnom vlasništvu, a sada su u većinskom ili manjinskom državnom vlasništvu, kako bi se obezbijedilo što efikasnije sprovođenje stečajnih i izvršnih postupaka u skladu sa zahtjevima razumnog roka iz člana 6 Konvencije i spriječile buduće eventualne povrede ljudskih prava koje su utvrđene presudama Evropskog suda za ljudska prava;

- u programe inicijalne i kontinuirane obuke sudija i državnih tužilaca uvrsti obuke na temu postupka izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava, kako bi se nosioci pravosudnih funkcija bliže upoznali sa navedenim postupkom i obavezama koje su državni organi dužni da preduzmu u cilju efikasnog izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava.

9. Zadužuje se **Uprava za ljudske resurse** da u okviru opštih programa obuka namjenjenih državnim službenicima u cilju sticanja, odnosno unaprjeđivanja osnovnih znanja i vještina, uvrsti obuke na temu postupka izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava, kako bi se državni službenici bliže upoznali sa navedenim postupkom i obavezama koje su državni organi dužni da preduzmu u cilju efikasnog izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava.

Zastupnica Crne Gore
pred Evropskim sudom za ljudska prava
Katarina Peković